

V muzeu nezištně odpracoval mnoho stovek, možná tisíce hodin při práci se svými oblíbenými motýly, které preparoval, určoval, řadil a zapisoval. V roce 2008 se osobně se svou lupou účastnil výpisu údajů o motýlech z většiny sbírek moravských muzeí. Lásku k přírodě uplatnil také v terénních výzkumech, kdy mimo jiné 10 let sledoval motýly pro Akademii věd České republiky přímo na Vsetíně a také aktivně mapoval motýly nejen v Beskydech, ale v celé České republice. Pod jeho jménem mohou kolegové v národní databázi rozšíření motýlů dohledat úctyhodných 6 500 záznamů o jeho pozorování. Spolupracoval též na odborných článcích, které stály na jeho zajímavých nálezech. Za svůj život vybudoval také rozsáhlou sbírku motýlů, která zaujímá bezmála stovku krabic.

Libor byl aktivní téměř až do poslední chvíle a život si užíval s radostí a v plné duševní i fyzické kondici. Jeho odchod byl pro všechny velmi nečekaný. Právě on totiž dokázal ve všech vzbudit dojem, že nezestárne nikdy, a pokud ano, tak že Zubatý ještě ve stovce uteče někde v prudkém kopci.

Libore, děkujeme!

REDAKCE ČASOPISU

Východomoravská pobočka České společnosti entomologické v roce 2020

Východomoravská pobočka České společnosti entomologické (ČSE) sdružuje zájemce o entomologii z regionu východní Moravy. Do jejích řad může vstoupit kterýkoliv člen ČSE, který má odborný zájem o entomofaunu v územní působnosti pobočky, nebo v této oblasti žije a má zájem setkávat se s podobně naladěnými lidmi. Vítání jsou ovšem rovněž i nečlenové ČSE; ti jsou podle vnitřních pravidel pobočky vedeni jako příznivci. Také příznivci se mohou účastnit všech akcí pořádaných pobočkou, jsou o činnosti vyrozumíváni stejně jako členové pomocí e-mailu a webu pobočky. Příznivci ale nemohou volit ani být voleni do výboru pobočky, případně nemají jiné výhody vyplývající z členství.

SCHŮZKY POBOČKY

Pravidelná setkávání členů a příznivců pobočky se odehrávají podle zavedeného scénáře. Schůzky se konají jedenkrát měsíčně od září do dubna vždy každý druhý čtvrtek daného měsíce a začínají v 18 hodin. I místo konání se po počátečních peripetiích stabilizovalo. Již několik let se scházíme v salónku restaurace Myslivna ve Zlíně, který k tomuto účelu máme rezervovaný. Jestliže z různých důvodů je nutno termín přesunout, tak jsou všichni zavčas informováni prostřednictvím e-mailu, ovšem i když se termín nemění, výbor pobočky stejně tímto způsobem rozesílá vyrozumění o blížící se schůzce a jejím předpokládaném průběhu.

V první části schůzek je čas na předávání materiálů, seznamování s novou literaturou, či výměnu zkušeností a názorů. Ve 20:00 předseda pobočky (případně jiný zástupce výboru) oficiálně přítomné uvítá. Sdělí případné novinky z dění ČSE, oznámí organizační pokyny, jež se týkají nadcházejících plánovaných společných akcí, a uvede přednášku. Zatím všichni přednášející se rekrutovali z našich řad a tématem přednášek bývají nejrůznější aspekty entomologie nebo mají cestovatelskou tematiku zaměřenou na přírodu a její poznávání. Po přednášce je pak ještě čas diskutovat

o probraném tématu nebo si jenom poklábosit až do zavírací hodiny. Infekce koronaviru, která se v únoru tohoto roku rozšířila na území Česka, významně zasáhla do všech aspektů našich životů a navazující vládní nařízení směřující k potlačení šíření nemoci znemožnila konání některých našich plánovaných setkání. Schůzky se uskutečnily v těchto termínech: 9. ledna, 13. února, 17. září, 8. října a 10. prosince. Kromě té první byly všechny ostatní již nějakým způsobem ovlivněny pandemií, což se negativně projevilo i na účasti. Navíc na většině schůzek kvůli hygienickým nařízením nebylo možno realizovat přednášky, a proto se letos uskutečnily pouze dvě.

Roman Mlejnek nám na schůzce 9. ledna povykládal svoje zkušenosti a zážitky ze svých výzkumů mokřadních biotopů, které aktuálně provádí na Hradčanských rybnících u Mimoně, kde sleduje faunu rákosníčků (Donaciinae) a potápníků (Dytiscidae). Během necelých dvou let tam zjistil 53 druhů potápníků, což je na naše poměry nebyvale vysoký počet. Tato bohatá diverzita svědčí o významu a zachovalosti sledované lokality, která bezobratlým vodním živočichům nabízí pestrout škálu biotopů.

Na první podzimní schůzce 17. září vystoupil se dvěma prezentacemi Dušan Trávníček. První pojednávala o jeho inventarizačním průzkumu vodních brouků a vážek, který letos prováděl v NPP Chropynský rybník. Druhá přednáška se zabývala adaptací volavek popelavých na městské prostředí, jež ve Zlíně vedla ke vzniku hnízdní kolonie nedaleko vily Tomáše Bati. Bylo zdokumentováno, že k podobné adaptaci v současné době dochází i u čápa černého. Již druhým rokem je možno pravidelně pozorovat tyto elegantní ptáky, jak loví potravu v řece Dřevnici v rušné části Zlína. Nejčastěji jsou zaznamenávání při přechůzu po Tyršově nábřeží.

PRAVIDELNÝ TURNAJ V PING-PONGU

Dne 18. července 2020 se uskutečnil již šestý turnaj v ping-pongu, který se stejně jako všechny předcházející ročníky konal v Kunovicích. Zázemí pro tyto již tradiční letní radovánky poskytl člen pobočky Ladislav Kandrnál ve svém domě a na svých pozemcích. Akce se mohou účastnit i rodinní příslušníci členů i příznivců pobočky. Vedle urputného sportovního klání to byla znovu příležitost k neformálním debatám nejenom na entomologická témata, ale také k lovu hmyzu na biologicky pestrém pozemku, jakým je zahrada pana Kandrnála. Ostatně můžete si učinit sami představu o její entomofauně, když si v tomto čísle časopisu nalistujete článek o zajímavých broucích z Kunovic a okolí. Hodně prezentovaných nálezů pochází z této vskutku rajské zahrady. Ale ještě se vraťme k samotnému turnaji. Z napsaného je snad zřejmé, že o vítěze vlastně až tolik nejde, ale pro pořádek musím uvést, že palmu vítězství suverénně získal Ladislav Kandrnál. A my ostatní méně sportovně nadaní jedinci jsme ten jeho obdivuhodný výkon spolu s ním řádně oslavili.

ENTOMOLOGICKÝ VÝZKUM LOKALITY KOSTELISKA U DUBŇAN

Obrátili se na nás kolegové z Jihomoravské pobočky České společnosti ornitologické s žádostí o provedení entomologického výzkumu lokality „Kosteliska“ u Dubňan. Jedná se o území v nivě říčky Kyjovky severně od Jarohněvického rybníka. Nachází se zde pestrá mozaika vodních ploch, rákosin, luk, polí a lesíků. Ornitologové jsou si dobře vědomi mimořádného přírodního potenciálu tohoto území, a rozhodli se proto vytvořit v těchto místech ptačí park, který by se stal významným refugiem nejenom pro ptactvo, ale i pro další společenstva živočichů a rostlin.

Entomologický průzkum v roce 2020 byl zaměřen především na brouky (Coleoptera) a motýly (Lepidoptera). Z motýlů pak byla pozornost věnována zejména nočním druhům. V rámci dvoukřídých (Diptera) byla podrobně sledována čeleď vrtalkovití (Agromyzidae). Doplňkově byla zaznamenána data také o dalších skupinách, jako jsou vážky (Odonata), rovnokřídli (Orthoptera), blanokřídli (Hymenoptera), atd. Průzkumu se zúčastnili následující entomologové: Ondřej Konvička,

Obr. 1: Lokalita Kosteliska je bohatá na různé mokřadní habitaty. Foto: D. Trávníček.

Fig. 1: The locality of Kosteliska is rich in various wetland habitats. Photo: D. Trávníček.

Obr. 2: Poražené stromy jsou dílem bobrů. Foto: D. Trávníček.

Fig. 2: The felled trees are the work of beavers. Photo: D. Trávníček.

Obr. 3: Mělké laguny poskytují vhodné podmínky jak pro avifaunu, tak i pro pestrout škálu vodních bezobratlých živočichů.
 Fig. 3: Shallow lagoons provide suitable conditions for both wetland avifauna and the wide array of aquatic invertebrates.

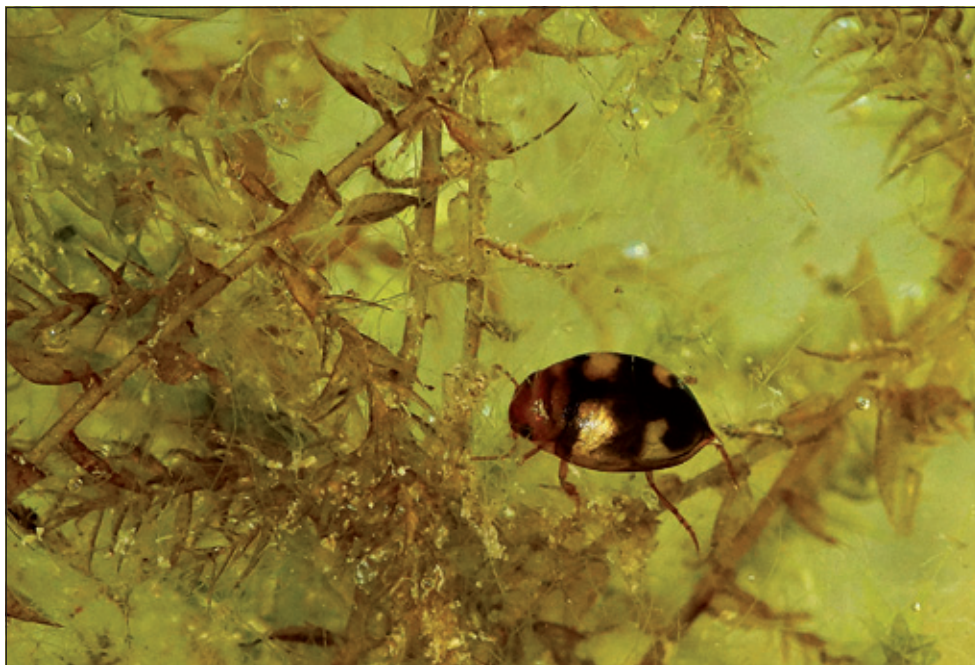
Dušan Trávníček, Eduard Ezer, Květoslav Resl, Jan Uříčář, Miloš Černý, Jan Červenka, Pavel Zelík, Ladislav Maršík a Daniel Vít.

Z několika stovek zaznamenaných druhů hmyzu jich 10 patří mezi zvláště chráněné podle Vyhlášky 395/1992 Sb. v platném znění. Mnohem výmluvnější je konfrontace zjištěného druhového spektra s aktuálním Červeným seznamem bezobratlých ČR. Figuruje v něm celkem 99 druhů; 48 je jich zařazeno do kategorie téměř ohrožený (near threatened), 31 do kategorie zranitelný (vulnerable), 17 do kategorie ohrožený (endangered), 2 do kategorie kriticky ohrožený (critically endangered) a 1 náleží dokonce do kategorie regionálně vyhynulý (regionally extinct). Z uvedených skutečností vyplývá, že Kosteliska jsou opravdu výjimečnou lokalitou, jež zasluhuje zvýšenou pozornost. Vedle významných druhů hmyzu obývajících vodní prostředí, jsou zde zastoupeny vzácné druhy saproxylické, fytofágní,

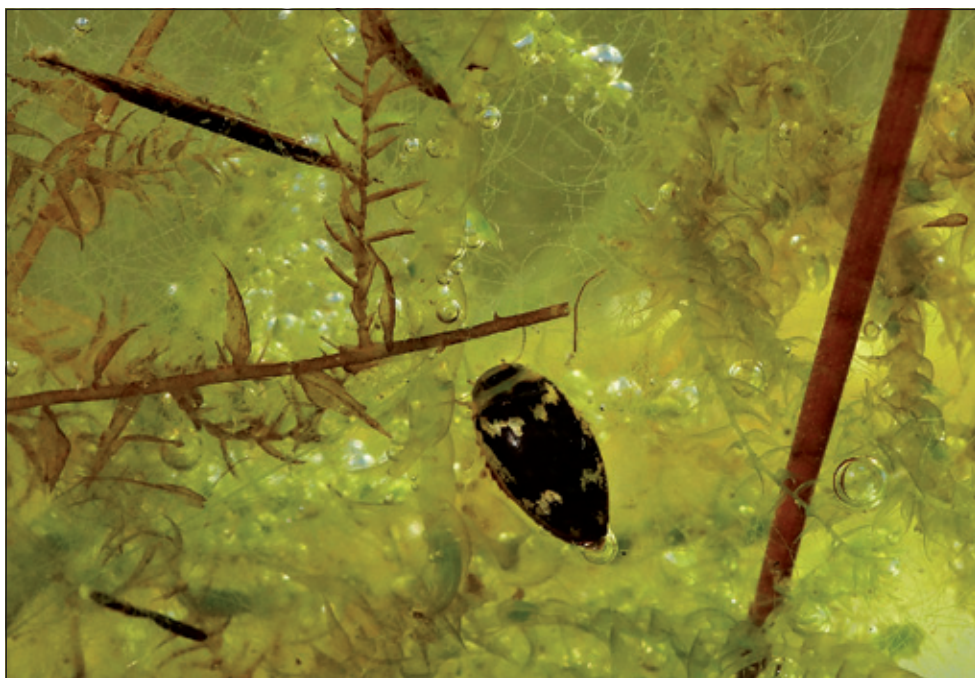
Obr. 4: Byl zde zaznamenán vodouch stříbřitý (*Argyroneta aquatica*), který je hodnocen jako ohrožený druh.

Fig. 4: The water spider (*Argyroneta aquatica*) has been recorded here, which is classified as an endangered species.

Obr. 5: Potápník *Hydrovatus cuspidatus* patří k zranitelným druhům.

Fig. 5: The diving beetle *Hydrovatus cuspidatus* belongs to vulnerable species.

Obr. 6: Potápník *Laccophilus poecilus* je zástupcem téměř ohrožených druhů.

Fig. 6: The diving beetle *Laccophilus poecilus* is a representative of nearly threatened species.

hygrofilní i psamofilní. Takovou pestrou škálu biotopů na tak malém prostoru lze v dnešní době nalézt jen velmi zřídka. Zkoumanou lokalitu a některé její obyvatele představují fotografie 1 až 6. Na základě uskutečněných průzkumů byly zpracovány návrhy k managementu sledovaného území podporující biodiverzitu zdejší entomofauny. Výzkum bude pokračovat i v následujícím roce a jeho výsledky budou jistě prezentovány v odborném tisku.

OSTATNÍ VÝZKUMY A AKTIVITY

Členové a příznivci pobočky se v roce 2020 podíleli na několika projektech, které organizuje Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK) ČR. Jednalo se o monitoring vybraných druhů motýlů, jako jsou bourovec trnkový (*Eriogaster catax*), "totenoví" modrásci (*Phengaris* spp.) a přástevník kostivalový (*Euplagia quadripunctaria*). Pro stejnou instituci byly zpracovány inventarizační průzkumy zaměřené na vodní brouky a vážky v šesti rezervacích CHKO Bílé Karpaty a v NPP Chropýňský rybník, jakož i inventarizační průzkumy brouků v PR Sidonie, PP Chladný vrch, PP Okrouhlá, PP Hluboče, PR Lazy, PP Pod vrchy, PR Huštýn, PR Trojačka, PR Kutany, PP Uherská a PP Stříbrník. Pro Entomologický ústav AV ČR bylo prováděno transektové mapování motýlů s denní aktivitou na vybraných katastrech. V rámci projektů LIFE naši členové participovali na monitoringu motýlů 15 vybraných lokalit v jižní polovině CHKO Bílé Karpaty a na přípravě možné repatriace některých vybraných druhů motýlů. Pro Krajský úřad Zlínského kraje byly prováděny inventarizační průzkumy brouků PR Tesák, PR Čerňava a PR Sochová v Hostýnských vrších. Jeden z našich členů provádí faunistický průzkum pírníků (Coleoptera: Ptiliidae) Podunajské nížiny.

V roce 2018 jsme na stránkách tohoto periodika publikovali obsáhlý článek z výzkumu brouků řeky Bečvy a jejího okolí v místech plánované výstavby vodního díla Skalička. Výsledky byly natolik významné, že se staly jedním ze závažných argumentů proti stavbě přehrady. Tuto lokalitu nadále monitorujeme a zaznamenali jsme tady výskyt dalších dosud nepublikovaných druhů. K nejčastějším zjištěním patří letošní nález kriticky ohroženého potápníka *Bidessus delicatulus*, což potvrzuje recentní výskyt tohoto reliktního druhu na lokalitě. S velkým roztrpčením vnímáme dlouhotrvající šetření a hledání viníka po podzimním úniku chemikálií do toku Bečvy a s ním spojeným katastrofálním úhynem ryb. Příští sezónu budeme sledovat, jak se tato havárie odrazila na stavu hmyzích populací na tomto jedinečně zachovalém úseku řeky.

O reputaci členů naší pobočky také vypovídá skutečnost, že se na ně obracejí redakce odborných časopisů s žádostí o zpracování recenzí na články, které mají být v těchto periodikách zveřejněny. V letošním roce zástupci naší pobočky zpracovali 8 recenzí. A samozřejmě nezanedbáváme ani vlastní publikační aktivity. Letos se naši členové či příznivci stali autory nebo spoluautory 15 odborných studií nebo prací, které byly akceptovány k publikování. Tři naši členové se autorsky výraznou měrou podíleli na vzniku knižní publikace *Vzácné a ohrožené druhy bezobratlých Zlínského kraje*, kterou na sklonku roku 2020 vydal Zlínský kraj. Kdo se chce o našich aktivitách dozvědět více, necht' se podívat na naše webové stránky. Kromě jiného jsou zde zpracovány podrobně výroční zprávy, v oddělení „aktivity pobočky“ jsou zdokumentovány naše schůzky někdy i s bohatým fotografickým doprovodem. Stačí otevřít následující odkaz: www.vmpcse.cz

Východomoravská pobočka ČSE rozhodně není žádným elitářským spolkem, ale je otevřená všem zájemcům o entomologii. Pokud byste měli zájem stát se členy nebo jejími příznivci, přijďte se podívat na některou z příštích schůzek, potřebné informace najdete rovněž na výše uvedených webových stránkách.

DUŠAN TRÁVNÍČEK

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, 14|15 Bat'ův institut, Vavrečkova 7040, CZ-760 01 Zlín, Czech Republic; e-mail: Dusan.Travnicek@muzeum-zlin.cz